

"NGƯỜI EM SÀU MỘNG" CỦA THI SĨ LƯU TRỌNG LƯ' LÀ AI?

Bà là **Phùng Thị Cúc**, sinh năm 1920; một người con gái xứ Huế. Trong tập Hồi ký có tựa *Nửa đêm sực tỉnh* (Nxb Thuận Hóa, 1989), nhà thơ Lưu Trọng Lư kể: Khi đó Phùng Thị Cúc là một cô nữ sinh từ Huế ra Hà Nội học. Trên chuyến tàu tốc hành Huế – Hà Nội, cô được người chị là bạn của Lưu Trọng Lư gửi gắm nhà thơ trông nom giùm em gái, với lời dặn thân tình *"đọc đường giúp em một chút"*.

Cúc là cô gái Huế sang trọng, đài các, hoa khôi của Trường Đồng Khánh Huế đã hút hồn nhà thơ đa tình ngay từ phút đầu gặp gỡ. Suốt chặng đường dài, hai người cũng chẳng có chuyện gì nhiều để nói với nhau. Cúc im lặng ngắm cảnh dọc đường. Và nhà thơ thì lẳng lặng nhìn ngắm giai nhân. Khi tàu về đến ga Hà Nội, thay vì chia tay nhau, nhưng nhà thơ đã hỏi địa chỉ và tình nguyện đưa cô đến tận nơi.

Phùng Thị Cúc

Tìm đến đúng địa chỉ, ông đưa Cúc lên tận căn gác nhỏ, nơi có căn phòng của những người bạn, người chị của cô đang ở. Chào hỏi, dặn dò rồi chia tay. Khi vừa xuống gác, ra đến đường thì tình cờ nhà thơ gặp thi sĩ Phạm Hài. Phạm Hài mời Lư vào

nhà chơi. Khi lên gác, bước vào một căn phòng, mở cửa sổ ra, nhà thơ giật mình khi nhìn thấy người bạn đường xinh đẹp mà mình vừa chia tay ít phút trước đây đang ở ngay bên khung cửa sổ căn phòng đối diện!

Vậy là không một chút đắn đo, Lư quay sang nói ngay với bạn: “*Mình ở luôn đây với cậu được không?*”. Phạm Hào nhiệt tình vui vẻ đồng ý. Suốt mùa đông năm đó, giữa cái giá lạnh của tiết trời Hà Nội, nhà thơ đã được sống trong sự ấm áp dịu nhẹ của một mối tình sáng trong, thơ mộng. Và cũng từ đây bài thơ *Một mùa đông* của Lưu Trọng Lư đã ra đời với những câu thơ bất hủ như:

*Đôi mắt em lặng buồn
Nhìn thôi mà chẳng nói,
Tình đôi ta vời vợi
Có nói cũng không cùng...*

Ở căn phòng bên này cô gái cũng không thể vô tình. Bởi ngay lần đầu tiên, khi nhà thơ nhìn qua cửa sổ đã bắt gặp đôi mắt Cúc mở to, sững sờ nhìn người anh “*dẫn đường*” rồi sau đó bối rối mỉm cười rời khỏi khung cửa. Sau này, thật lạ lùng mỗi khi nhà thơ bất thần mở cửa sổ lại nhìn thấy Cúc: khi thì đang ngồi đọc sách ôn bài, khi thì đang cắm một lọ hoa. Cũng có khi Cúc chẳng làm gì, ngồi suy tư mơ mộng. Cũng có khi nghe một tiếng ho nhẹ, nhà thơ mở hé cửa nhìn sang lại bắt gặp nụ cười bối rối, e thẹn của người đẹp. Cũng có lần khi mở cửa sổ, nàng không hề ngước lên nhìn, cho đến lúc cánh cửa như tự nó khép lại. Lại có lần không biết vì chuyện gì, Cúc ném sang bên này một cái nhìn hờn giận, trách móc khiến nhà thơ ngưng suốt một buổi chiều.

Mọi việc dường như chẳng có gì khác lạ: Cửa sổ mở rồi lại đóng, đóng rồi lại mở. Thế nhưng sự trông đợi nhớ nhung đã thấm vào gan ruột từng ngày từng ngày một. Làm sao có thể nhớ hết được biết bao lần Cúc đã vào trong giấc mơ của thi sĩ đa tình, đã trở thành nguồn cảm hứng cho bài thơ *Một mùa đông* ra đời. Bài thơ gồm những đoạn kể lại một chuyện tình trong mộng ảo mà thấm đẫm những nỗi đau có thật.

*Yêu hết một mùa đông
Không một lần đã nói,
Nhìn nhau buồn vời vợi
Có nói cũng không cùng.*

*Trời hết một mùa đông
Gió bên thêm thổi mãi,
Qua rồi mùa ân ái:
Đàn sếu đã sang sông.*

*Em ngồi trong song cửa
Anh đứng dựa tường hoa,
Nhìn nhau mà lệ ứa,
Một ngày một cách xa.
Đây là dải Ngân Hà,
Anh là chim Ô thước
Sẽ bắc cầu nguyện ước
Một đêm một lần qua...*

Lưu Trọng Lư

Nhà thơ đã lý giải thật tài tình tâm trạng và nỗi lòng của mình. Có lẽ đây là đoạn thơ có những câu thơ ấn tượng hơn cả:

*Em chỉ là người em gái thôi,
Người em sâu mộng của muôn đời,
Tình em như tuyết giăng đầu núi,
Vàng vạc muôn thu nét tuyết vời.*

*Ai bảo em là giai nhân
Cho đời anh đau khổ?
Ai bảo em ngồi bên cửa sổ
Cho vương vít nợ thi nhân?*

Thật thú vị khi được biết rằng trong bài thơ lãng mạn này lại chứa đựng những câu chuyện hoàn toàn có thực. Nhà thơ kể rằng, sau một thời gian sống cạnh nhau, tình cảm của hai người cũng có “bước phát triển” mới. Theo sự sắp đặt của những người bạn, có lần hai người đã đi chơi Chùa Thầy cùng với một nhóm bạn. Sau một hồi leo núi, nhìn chung quanh chẳng thấy ai, chàng và nàng ngượng ngập đi bên nhau. Đến trưa cả nhóm mới trở lại sân chùa cùng ăn trưa. Bữa trưa có gà quay và rượu vang Pháp. Bất chước mọi người, Cúc cũng uống vài ly rượu nho. Đôi má ửng hồng và cặp môi nhuộm màu nho chín, rơi trên trán vài lọn tóc đen nhánh... Tất cả đã tạo thành một hình tượng nghệ thuật có sức ám ảnh lớn:

*Ngày hôm tiễn biệt buồn say đắm
Em vẫn đùa nô uống rượu say.
Em có biết đâu đời vắng lạnh,
Lạnh buồn như ngọn gió heo may.*

.....

*Tuy môi em uống, lòng anh say,
Lời em càng nói càng chua cay
Anh muốn van em đừng uống nữa,
Lệ buồn sẽ nhỏ trong đêm nay...*

Nhưng câu chuyện tình thơ mộng của họ cũng chỉ đi đến đó. Họ mãi mãi chỉ là đôi tình nhân giữa một nghìn trùng xa cách vì rất nhiều lý do. Mãi đến năm 1975 họ mới có dịp gặp lại nhau. Lúc đó Phùng Thị Cúc từ Paris về Hà Nội. *Người em gái bé bỏng ngây thơ* hôm nào bây giờ là bà Điềm Phùng Thị – một Điêu khắc gia nổi tiếng thế giới.

Diem Phung Thi

Tìm hiểu thêm sự nghiệp của bà Diem Phung Thi thì được biết: năm 1946, bà tốt nghiệp Bác sĩ Nha khoa tại Hà Nội, nhưng không lâu sau đó, vì mắc phải một cơn bạo bệnh, bà được đưa sang Pháp điều trị. Tại Pháp, sau khi khỏi bệnh, bà tiếp tục theo đuổi con đường học tập, nghiên cứu và bảo vệ luận án Tiến sĩ Nha khoa. Trong khoảng thời gian này, bà đã cùng một người bạn mở một phòng khám nha tại Paris. Tại đây bà đã gặp, yêu và kết hôn cùng ông Bửu Diem, vốn là một bác sĩ đang sống ở Pháp. Cái tên **Diem Phung Thi** của bà cũng ra đời từ đó khi họ của bà được ghép cùng tên của chồng.

Sau khi lấy được tám bằng tiến sĩ, thay vì cống hiến cho sự nghiệp khoa học, bà lại bước vào thế giới nghệ thuật với rất nhiều điều lạ lùng. Đến với điêu khắc từ 1959 khi vừa 40 tuổi, bà vừa làm phòng mạch, vừa tự học điêu khắc. Ít lâu sau, để hoàn thiện bà ghi danh theo học điêu khắc tại xưởng của điêu khắc gia Volti ở Paris.

Năm 1966, bà có triển lãm riêng đầu tiên tại *Galerie des Jeunes*, Paris. Tượng Mẹ và con của bà đã hoàn toàn chinh phục được công chúng thưởng lãm. Chính phủ Pháp đã quyết định mua bức tượng để đặt trong một công viên trẻ em.

Thành công từ bức tượng đầu tiên ra mắt công chúng yêu nghệ thuật, bà bắt tay vào làm nhiều tượng mới để một năm sau đó bà lại có cuộc triển lãm tại Galerie Kasler ở Copenhagen, Đan Mạch, và sau đó là các cuộc triển lãm riêng và chung ở nhiều nơi khắp châu Âu.

Bà cũng là người có nhiều sáng tác thơ văn. Bài thơ “Marie, em vẫn đẹp!” do bà sáng tác lúc về an dưỡng tại quê nhà:

*“Và nếu có ai đó ngắm nhìn
dừng chân và cảm mến
con người trong tôi
tức là tôi đã thành công*

*Nếu tôi thất bại và chẳng ai chia tay cho tôi
tôi sẽ đút tay vào túi, thật sâu
mặc kệ không sao đâu,
Marie, em vẫn đẹp như thường!”*

Tháng 2/1994, Nhà Điềm Phùng Thị ở số 1 Phan Bội Châu, Huế chính thức khánh thành. Đây là nơi ở cuối đời và cũng là nơi trưng bày hơn 200 tác phẩm của bà. Trước khi qua đời vào năm 2002, bà quyết định chuyển toàn bộ tác phẩm còn lại ở Sài Gòn (trên 130 tác phẩm) và ở Pháp (trên 50 tác phẩm) về Huế. Đây thật sự là món quà vô giá mà bà gửi tặng quê hương trước khi đi vào cõi vĩnh hằng...

Tôn Thất Thọ